

ingediend op **470** (2024-2025) – Nr. 3
1 april 2026 (2025-2026)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Binnenlands Bestuur en Inburgering
uitgebracht door Tom Ongena

over het voorstel van decreet

van Egbert Lachaert, Tom Ongena,
Lydia Peeters en Jasper Pillen

tot invoering van het 'dig once'-principe
voor de aanleg
van elektronische communicatienetwerken
en de bijbehorende maatregelen en sancties
tot handhaving van dat principe

en de conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Brecht Warnez, An Christiaens, Kris Poelaert, Kris Declercq,
Katrien Partyka en Robrecht Bothuyne

over een versterkte opvolging, communicatie
en handhaving van werken op het openbaar domein

**Vlaams
Parlement**

Samenstelling van de Commissie voor Binnenlands Bestuur en Inburgering:

Voorzitter: Raf Van Gestel.

Vaste leden:

Bert Maertens, Tom Seurs, Nadia Sminate, Paul Van Miert;

Michiel Awouters, Yves Buysse, Chris Janssens, Sarah T'Joens;

Kurt De Loor, Jill Schellens;

Kris Declercq, Brecht Warnez;

Raf Van Gestel;

Aimen Horch;

Tom Ongena.

Plaatsvervangers:

Jurgen Callaerts, Manu Diericx, Tomas Roggeman, Sanne Van Looy;

Filip Dewinter, Guy D'haeseleer, Kristof Slagmulder, Klaas Sloodmans;

Els Robeyns, Bieke Verlinden;

Kris Poelaert, Lien Van Dooren;

Gaby Colebunders;

Kim Buyst;

Stephanie D'Hose.

INHOUD

I.	Toelichting door de genodigden	4
1.	Toelichting door de VVSG.....	4
1.1.	Belang van openbaar domein en 'code nuts' voor gemeenten	4
1.2.	Verbeterpunten	5
1.3.	Voorstellen en lopende initiatieven	5
1.4.	Getuigenis gemeente Tervuren	6
2.	Toelichting door de VRN.....	7
2.1.	Wie is de VRN?	7
2.2.	Activiteitsgraad nutswerken op openbaar domein.....	7
2.3.	Boodschap van de VRN	8
2.4.	Breed regelgevend kader	8
2.5.	Dit doet de VRN al	8
2.6.	Voorstellen uit de conceptnota.....	9
2.7.	Op welk vlak kan de overheid helpen?	9
2.8.	Volgende stappen	9
2.9.	Conclusie	10
3.	Toelichting door Vlawebo	10
3.1.	Inleiding	10
3.2.	Aanbevelingen.....	10
3.3.	Conclusie	11
3.4.	Beginnen bij zichzelf.....	11
II.	Vragen en opmerkingen van de commissieleden	11
1.	Tussenkomsst van Brecht Warnez	11
2.	Tussenkomsst van Tom Ongena	12
3.	Tussenkomsst van Bert Maertens	12
4.	Tussenkomsst van Yves Buysse	13
5.	Tussenkomsst van Kurt De Loor	14
6.	Tussenkomsst van Raf Van Gestel	14
III.	Antwoorden van de genodigden	15
1.	Antwoorden van de VVSG	15
2.	Antwoorden van de Vlaamse Raad van Netwerkbeheerders	17
3.	Antwoorden van Vlawebo.....	19
IV.	Replieken van de commissieleden	20
1.	Tussenkomsst van Brecht Warnez	20
2.	Tussenkomsst van Tom Ongena	20
3.	Tussenkomsst van Raf Van Gestel	20
V.	Aanvullende antwoorden van de genodigden	20
	Gebruikte afkortingen	22
	Bijlagen: zie de documentenfiche van dit verslag op www.vlaamsparlement.be	

Op 17 maart 2026 hield de Commissie voor Binnenlands Bestuur en Inburgering een hoorzitting over het voorstel van decreet tot invoering van het 'dig once'-principe voor de aanleg van elektronische communicatienetwerken en de bijbehorende maatregelen en sancties tot handhaving van dat principe (*Parl.St.* VI.Parl. 2024-25, nr. 470/1) en de conceptnota voor nieuwe regelgeving over een versterkte opvolging, communicatie en handhaving van werken op het openbaar domein (*Parl.St.* VI.Parl. 2025-26, nr. 625/1).

Aan de hoorzitting werd deelgenomen door de volgende sprekers:

- Steven Verbanck, stafmedewerker team Omgeving, VVSG;
- Christophe Claeys, stafmedewerker waterbeleid, openbare werken en klimaatadaptatie, VVSG;
- Thomas Geys, burgemeester Tervuren;
- Jeroen De Keyser, voorzitter ad interim Vlaamse Raad van Netwerkbeheerders;
- Danny Nauwelaerts, waarnemend lid Vlaamse Raad van Netwerkbeheerders en Manager Synductis;
- Joëlle Eggermont, algemeen directeur Vlawebo;
- Lennert Lemmens, bestuurder Vlawebo.

De presentaties van de sprekers zijn te vinden op de [documentenfiche](#) van dit verslag op www.vlaamsparlement.be.

I. Toelichting door de genodigden

1. Toelichting door de VVSG

1.1. Belang van openbaar domein en 'code nuts' voor gemeenten

Steven Verbanck stelt dat het onderwerp 'nutswerken' een delicaat onderwerp is omdat de verhouding met de nutsmaatschappijen goed is, en ze met hen in het verleden de Code voor infrastructuur- en nutswerken langs gemeentewegen hebben onderhandeld, ook als 'code nuts' afgekort. Het is zeker niet de bedoeling om die afspraken eenzijdig aan te passen. Anderzijds is het een onderwerp dat bij alle gemeenten sterk leeft, en waarop de VVSG vaak wordt aangesproken.

Ten eerste gaat de spreker in op het belang van het openbaar domein. Het is het dagelijkse uithangbord van gemeenten, die er regisseur over willen blijven en, als het gaat over het aanleggen van noodzakelijke nutsleidingen, hun voorwaarden willen stellen. Een slechte heraanleg van het openbaar domein, zorgt voor grote meerkosten voor de gemeenten. De grove inschatting is dat de meerkost, à rato van 22.000 kilometer nutsleidingen ondergronds, met een kost van 200 euro per lopende meter, en een vervanging die door een slechte heraanleg om de vijftien jaar in plaats van om de dertig jaar moet gebeuren, uitkomt op 150 miljoen euro per jaar.

De VVSG stelt dat de gemeenten de regels niet willen ondergaan, maar ook niet eenzijdig willen opleggen. De onderhandelingen daarover tussen de VVSG als vertegenwoordiger van de gemeenten en de raad voor de nutsmaatschappijen zijn in 2017 geëindigd en vastgelegd in de 'code nuts' (hierna: code). Die is door bijna alle gemeenteraden goedgekeurd in de vorm van een gemeentelijk reglement. Dat is dus niet iets informeel, maar een concreet document. De nutsmaatschappijen hebben dat geïntegreerd in hun werkprocessen. Ook Gent en Antwerpen volgen de code, maar deden enkele kleine aanpassingen.

Vervolgens schetst de spreker het verloop van de werken volgens de code in een ideale wereld. Nutsmaatschappijen stemmen hun planning op elkaar af, en wanneer nodig, gaan gemeenten mee in de opwaardering van het voetpad, waarvoor de werken gelijktijdig worden uitgevoerd. De piloot die de leiding neemt, de gemeente of de nutsmaatschappij, dient een aanvraag in voor het synergiewerk in de gezamenlijke sleuf. Die werken worden veilig uitgevoerd en met een goede signalisatie, niet

alleen voor auto's maar ook voor zwakke weggebruikers, zodat fietsers, voetgangers en mensen met een kinderwagen of een rolstoel ook hun weg vinden. Ook moet de ruimte onder het voetpad zuinig worden gebruikt: dat volume is niet oneindig bruikbaar. We hebben het liefst dat daar geen concurrerende netwerken in liggen, en dat ongebruikte leidingen nadien ook verdwijnen. Achteraf zijn een correcte verdichting en het herstel van het openbaar domein heel belangrijk. Na het sleufwerk moeten de huisaansluitingen zo snel mogelijk gebeuren. Dan volgt een voorlopige oplevering met informatie uit verdichtingsproeven om te kijken of de ondergrond voldoende verdicht is om een eventuele verzakking van de stoeptegels tegen te gaan. Tot slot vinden gemeenten het belangrijk dat er zich in de jaren na de werken geen nieuwe werken meer aandienen: de zogenaamde sperperiode.

1.2. Verbeterpunten

Helaas ziet de praktijk er anders uit: in veel gevallen loopt het goed, maar er zijn ook verbeterpunten te distilleren uit de vele opmerkingen die de VVSG van de gemeenten ontvangt. Die zijn, voor alle nutsmaatschappijen, terug te brengen tot drie belangrijke kernpunten die algemeen zijn in de hele keten ook al zijn er gebiedsgerichte verschillen.

Ten eerste is er meer synergie in de werken nodig. Volgens de VVSG gebeurt dat alleen als de gemeente zelf de trekker is en grotere werken plant. Het tweede belangrijke struikelpunt is de veiligheid en de signalisatie van de werf. Ten derde is er vaak een gebrekkig herstel van het openbaar domein. Het is in de eerste plaats aan de nutsmaatschappijen om erop toe te zien dat aannemers dat doen.

Het is belangrijk dat het afsprakenkader uit de code behouden blijft. De VVSG wil de afspraken niet decretaal verankeren, maar wil ze wel behouden op het lokale niveau, zodat gemeenten en nutsmaatschappijen bilaterale afspraken kunnen maken. De conceptnota voor nieuwe regelgeving over een versterkte opvolging, communicatie en handhaving van werken op het openbaar domein voorziet niet dat de code wordt overgenomen, maar ze wordt wel gelinkt aan de Vlaamse regelgeving.

De VVSG wil een betere doorwerking van de code op het terrein. Er is nood aan bijkomende opleiding. De VVSG startte daarom een opleiding voor nutstoezichers, zowel voor gemeenten als voor nutsmaatschappijen. Een specifieke opleiding voor arbeiders die instaan voor de herbestrating volgens het standaardbestek 250 is verankerd in de code, maar moet nu worden heropgestart en geactualiseerd. Er wordt ook gevraagd om in opleidingen over signalisatie te voorzien voor nutsaannemers.

1.3. Voorstellen en lopende initiatieven

Er is nood aan meer structureel overleg tussen gemeenten en nutsmaatschappijen. In dat verband is er vraag naar een tool om de meerjarenplanningen van nutsmaatschappijen en gemeenten uit te wisselen. Zo kunnen de werken beter worden afgestemd. De VVSG benadrukt het belang van kwaliteitsvolle aannemers en pleit voor meer aandacht voor kwaliteit bij aanbestedingen. Ze vraagt naar meer tools om de kwaliteit op te volgen. Daarbij moet er ook meer aandacht zijn voor bomen, groen en een waterdoorlatend openbaar domein. De VVSG verwacht een verbeterd toezicht op aannemers door nutsmaatschappijen. Dat kan door een overzicht te voorzien van binnengekomen meldingen en klachten en door betere afspraken over de controle.

De conceptnota voor nieuwe regelgeving wil de handhaving versterken. De code bevat voornamelijk remediërende maatregelen. Het gaat om waarschuwingen of het overnemen van werken door gemeenten op kosten van de nutsmaatschappij. Ook moeten nutsmaatschappijen contractuele boetes opnemen in de contracten met hun aannemers. Maar in de code is niets afgesproken over boetes van de gemeenten. De VVSG pleit daarom voor een versterking van de handhaving, onder meer door bestaande instrumenten beter te faciliteren en door meer duidelijkheid

te scheppen over verantwoordelijkheden tussen de nutsmaatschappijen: het is soms een zoektocht voor een gemeente om te weten te komen wie daar het laatst heeft gewerkt. De recente Vlaamse bevoegdheid over de veiligheid van gasdistributie kan daarbij een rol spelen. Daarnaast vragen gemeenten bijkomende handhavingstools, zoals het gebruik van GAS-boetes en het vragen van waarborgen voorafgaand aan werken.

Er is nood aan digitale tools ter ondersteuning en monitoring. Het GIPOD moet worden uitgebouwd als ondersteunende tool. De VVSG wil de drempels tot samenwerking wegnemen. In het GIPOD-decreet van 4 april 2014 geldt een laattijdig antwoord als een weigering, maar de VVSG heeft liever dat er wel wordt samengewerkt. De VVSG wil voorzien in een mogelijkheid om nadien nog samen te werken. Het GIPOD biedt een mogelijkheid om de kwaliteit beter op te volgen door meer informatie over die werken op te nemen. In een 'city of things'-project Digitale Nuts dat de stad Antwerpen samen met andere stakeholders indienende bij VLAIO, wordt ook een app uitgewerkt om dat nog gemakkelijker te maken.

Tot slot wijst de VVSG op het belang van een efficiënte uitrol van glasvezelnetwerken. In haar memorandum naar aanleiding van de Vlaamse verkiezingen van 2024 pleit zij voor het beperken van parallelle netwerken en het streven naar een zo veel mogelijk gebiedsdekkend netwerk. De huidige situatie is inefficiënt, met zowel een zone met verschillende overlappende netwerken als een grote 'witte zone' waar geen glasvezel komt. Samenwerkingsinitiatieven, zoals het initiatief tussen Proximus en Wyre dat voorligt bij de Belgische Mededingingsautoriteit, worden als een stap in de goede richting gezien, maar volstaan niet. Het delen van infrastructuur en het aanleggen van wachtleidingen kunnen bijdragen tot een efficiëntere uitrol, al vormen wachtleidingen niet in alle gevallen een oplossing. De VVSG benadrukt dat de uitrol van glasvezel zo efficiënt mogelijk moet gebeuren, bij voorkeur via een zo geïntegreerd mogelijk netwerk.

1.4. Getuigenis gemeente Tervuren

Thomas Geyns deelt zijn concrete ervaringen. Hij geeft het voorbeeld van nutswerken die in Tervuren waren aangevat zonder geldige vergunningen, waarbij straten werden afgesloten zonder veilige doorgang voor fietsers, voetgangers en auto's. Ingrijpen was onvermijdelijk: de werken werden stilgelegd.

Het voorbeeld toont aan dat lokale besturen vaak snel moeten kunnen reageren als nutswerken niet conform de regels verlopen. De impact op bewoners, mobiliteit en veiligheid is in zo'n situatie meteen voelbaar.

Lokale besturen krijgen vaker te maken met een aantal structurele uitdagingen. De spreker ziet drie soorten uitdagingen: het veelvuldig openbreken en matig herstellen van het wegdek, vergunningen die op papier in orde zijn maar waarbij de uitvoering op het terrein vaak niet correct verloopt, en de versnipperde opvolging en beperkte regie.

Voetpaden en bermen worden frequent opnieuw opengebroken. Er zijn dan verschillende interventies van diverse nutsmaatschappijen en aannemers. De herstellingen zijn niet altijd kwalitatief, wat tot hinder leidt. Het levert extra kosten op voor de gemeente omdat die moet bijsturen. Om beter gedrag te stimuleren en werken in de tijd en in volume te beperken, onderzoekt Tervuren of er geen forfaitaire belasting kan worden opgelegd.

Vergunningen die op papier in orde zijn, maar bij de uitvoering niet correct worden toegepast, zijn een tweede probleem. Zelfs als dossiers in orde lijken, loopt het op het terrein vaak nog fout. De signalisatie ontbreekt bijvoorbeeld of wordt niet volgens het plan geplaatst, werfzones zijn groter dan aangevraagd, werken worden opgestart zonder coördinatie met andere werven, of er zijn afwijkingen die niet aan

de gemeente worden gemeld. Dan ontstaat er vaak een kat-en-muisspel: nutsmaatschappijen leggen de verantwoordelijkheid bij de onderaannemers. Dat bemoeilijkt de handhaving, of er moet meteen drastischer worden ingegrepen.

Een derde probleem is de versnipperde opvolging en beperkte regie. Lokale besturen krijgen te maken met een breed palet aan aannemers, onderaannemers en nutsmaatschappijen, met elk hun eigen aanspreekpunt en werkmethode. Het is niet altijd duidelijk wie voor welke put of signalisatie verantwoordelijk was. Onvolledige informatie bemoeilijkt de werken en zorgt voor onveilige situaties.

De spreker vindt dat lokale besturen kunnen worden ondersteund in een betere organisatie en opvolging van nutswerken. Hij wil ook meer marge voor lokale handhaving. De uitbreiding van instrumenten waarover lokale besturen beschikken, kan bijdragen tot meer duidelijkheid over verantwoordelijkheid en ook tot een sneller optreden.

Voor gemeenten zou dat een juridische en praktische versterking kunnen zijn, zonder dat aan de lokale autonomie wordt geraakt. Hij verwijst naar het principe waarbij bij een interventie een wachtbuis wordt gestoken. Minder putten betekent minder verkeershinder, minder kosten, minder risico's en minder administratieve last. Dat principe zou kansen kunnen creëren voor een effectievere samenwerking. De spreker beseft dat dat geen mirakeloplossing is. Lokale besturen willen meewerken en ijveren voor een vlottere en veiligere organisatie van de nutswerken, niet meteen voor extra regels of decreten. Een aantal voorwaarden moet wel duidelijk zijn, zodat lokale besturen zich efficiënter kunnen organiseren.

De spreker pleit voor duidelijkere regels, heldere verantwoordelijkheden en voldoende handhavingmogelijkheden, zodat er niet moet worden teruggegrepen naar creatievere oplossingen om boetes te verzinnen om iemand in de pas te doen lopen. Hij wil een betere gecoördineerde aanpak tussen de nutsmaatschappijen en hun aannemers. Hij hoopt dat voorstellen en ideeën van het Vlaams Parlement kunnen helpen om die voorwaarden te realiseren. Een betere regie op het terrein zal niet alleen de gemeente, maar vooral de bewoners ten goede komen.

2. Toelichting door de VRN

2.1. Wie is de VRN?

Jeroen De Keyser licht toe dat de VRN is opgericht in 2005 als overlegplatform van nutsbedrijven voor het gebruik van het openbaar domein voor de aanleg en exploitatie van distributie- en transportnetwerken. Het gaat zowel om gereguleerde als niet-gereguleerde nutsbedrijven. Wie aangesloten is, erkent de code, de praktische leidraad en het GIPOD-decreet van 4 april 2014. De VRN is het contactpunt voor de verschillende stakeholders en overlegplatformen zoals de VVSG, AWV en Vlawarebo.

2.2. Activiteitsgraad nutswerken op openbaar domein

De spreker schetst de context en de activiteitsgraad van de werken op het openbaar domein. Er is een cyclus van vrij grote investeringswerken om te voldoen aan een maatschappelijke vraag van zowel bedrijven als burgers. Verschillende disciplines zijn daarbij betrokken, zowel buizeninfrastructuur als soepele leidingen voor telecom en elektriciteit, met verschillende uitvoeringstechnieken, aannemers en snelheden in uitvoering. Het aanleggen van een buizeninfrastructuur duurt langer dan het aanleggen van soepele leidingen. Vanuit de nutssector worden budgetten voorzien om kwaliteit te leveren. Er gebeuren ook zaken waar de spreker minder gelukkig mee is.

Daarbij is de vraag of de klachten in verhouding staan tot de omvang van de werken. Er zijn 23.000 grote werken van langer dan 100 meter, vervolgens bijna 100.000 kleinere werken tussen 10 en 100 meter, en tot slot bijna 350.000

klantaansluitingen of manipulaties op het terrein, dus werken van minder dan 10 meter. Hier en daar loopt het verkeer. De grootste bezorgdheden zijn er over signalisatie, vrije doorgang van de, vooral zwakke, weggebruikers en de kwaliteit van de herbestrating. De communicatie op het terrein en tussen de diensten en nutsbedrijven, alsook de datakwaliteit en het GIPOD kunnen beter.

2.3. Boodschap van de VRN

Vanuit de nutssector wordt het engagement opgenomen om in overleg met alle betrokken stakeholders zinvolle oplossingen uit te werken, geen onnodige extra administratieve lasten te creëren, doelgericht te werken, te vereenvoudigen en af te stemmen om beter te kunnen samenwerken. Alle stakeholders denken na over welke bijdrage zij kunnen leveren. Alleen door samen te werken kan er worden gewerkt aan een betere infrastructuur, zonder polarisatie tussen de stakeholders.

2.4. Breed regelgevend kader

De nutsbedrijven moeten werken in een regelgevend kader. De code en de praktische leidraad zijn daarbij van belang, in lijn met een breder regelgevend kader, met rechten en plichten. Het is belangrijk om de voorstellen samen met de sector uit te werken om geen juridische tegenstrijdigheden en extra discussies te creëren. Het is noodzakelijk om een harmonisatie op het regionale vlak te voorzien, waarvoor er al goede stappen worden gezet. Het is bovendien van belang om de sectorspecifieke wetgeving te respecteren die vaak op een ander wettelijk niveau ligt. Zo zijn er over klantaansluitingen en dringende interventies andere wettelijke verplichtingen waarmee rekening moet worden gehouden.

De VRN verzorgt de interactie met de eigenaars van het openbaar domein voor het toepassen van de richtlijnen. Er is een structureel overleg met de stakeholders, waarbij de laatste tijd een goede dynamiek te zien is. Tussen de leden van de VRN is er overleg, alsook tussen de VRN, de VVSG en Synductis en tussen de VRN en AWW.

Er wordt gewerkt met Synductis omdat die de focus legt op de problematiek van minder hinder. Zo wordt gezorgd voor een optimale synergiewerking voor het plaatsen van leidingen en het verwijderen van leidingen die moeten worden gesaneerd. Ander overleg is er tussen het GIPOD en KLIP, waarin de nutsbedrijven betrokken zijn.

2.5. Dit doet de VRN al

De spreker verwijst naar slide 7 en 8 van de presentatie waarop een samenvatting staat van wat de VRN doet. Hij is zich ervan bewust dat het nog beter kan. Er is het toepassen van de code en de praktische leidraad, zowel in de voorbereidende fase als in de uitvoeringsfase. In de voorbereidende fase is het belangrijk om af te stemmen en te zorgen voor een synergieopbouw in het GIPOD in de voorziene tools. Het is belangrijk dat alle werken door alle spelers, zowel de nuts- als de domeineigenaars, effectief worden geregistreerd in het GIPOD. Dat zorgt voor een betere afstemming en de mogelijkheid tot het opbouwen van een synergie en het correct vaststellen en handhaven bij de uitvoering op het terrein.

Bij de uitvoering zelf moet er worden ingezet op een efficiënt toezicht, zowel voor als tijdens de nutswerken op punten die belangrijk zijn voor de eigenaars van het openbaar domein en de burgers. Daarbij zijn er drie focuspunten te onderscheiden: de communicatie op het terrein zelf, bijvoorbeeld met de technische diensten of de politie, en het verbeteren van de datakwaliteit in het GIPOD; het correct plaatsen van de signalisatie voor omleidingen en de doorgang voor de zwakke weggebruiker; de kwaliteit van de herbestrating in de boven- en de onderbouw. Het streven naar een kwaliteitslabel samen met de aannemersfederatie kan leiden tot een betere kwaliteit op het terrein. Dat betekent dat opleiding en certificatie belangrijk zijn.

2.6. Voorstellen uit de conceptnota

De spreker overloopt vervolgens de zes voorstellen uit de conceptnota voor nieuwe regelgeving. Een aantal zaken vindt hij interessant om te bekijken en te concretiseren. Hij ziet het eerste en tweede voorstel liever omgewisseld: er moet eerst een duidelijk kader worden uitgewerkt en daarna volgen de sancties. Het kader, de code, is een goed instrument. Het is belangrijk om te zorgen voor harmonisatie over alle steden en gemeenten. De VRN is geen voorstander van sancties, want dat zorgt voor een extra laag waardoor opnieuw discussies kunnen ontstaan. De VRN opteert voor de uitwerking van een duidelijk voortraject van waarschuwing en mogelijke bijsturingen. Het moet ook de bedoeling zijn om duidelijke voorwaarden te stellen naar proportionaliteit, weerlegbaarheid en een eventuele geschilleninstantie.

De VRN staat ook achter het derde en het vierde voorstel. Het is belangrijk dat documenten die worden gebruikt, juridisch steekhouden, geen nieuwe discussies creëren en niet in conflict komen met andere wetgeving.

Ook staat de VRN achter het vijfde voorstel, het GIPOD uitbouwen, want het is een goed en krachtig instrument om de samenwerking tussen de nutsbedrijven te stimuleren zodat er minder hinder is op het openbaar domein. De VRN staat niet helemaal achter de idee om dat als handhavingstool te gebruiken, omdat dat de openheid en de samenwerking voor een deel tenietdoet. Hij wil meedenken over hoe het GIPOD kan evolueren. Het GIPOD kan worden gebruikt als een opvolgingstool voor wie, wat, waar en wanneer heeft gewerkt.

Bij het zesde voorstel, de monitoring en transparante rapportering, moet er worden opgelet met de publieke lagen die eventueel worden gecreëerd, en dat de GIPOD-tool niet vervalt in een vorm van sociale media. De tool moet neutraal blijven. De rapporteringen moeten correct worden gebruikt. Er moet worden opgelet voor wie, wanneer welke informatie gebruikt, omdat dat eventueel een marktverstoring kan veroorzaken.

2.7. Op welk vlak kan de overheid helpen?

Alle steden en gemeenten zouden de code moeten erkennen, zonder supplementaire reglementen vanuit steden en gemeenten. Er is de noodzaak tot uniformiteit over het GIPOD, waar bijvoorbeeld de administratieve lasten niet groter mogen worden voor de aanvrager en de uitvoerder. Zo zou het aanvragen en verlenen van vergunningen moeten evolueren naar een systeem waarbij het GIPOD als enige tool wordt gebruikt, en niet langer verschillende tools, zoals dat nu het geval is. Het is goed om de spelregels te harmoniseren in verschillende facetten, bijvoorbeeld bij de Blue Deal en de Green Deal. Soms zijn er tegenstrijdigheden die het principe van minder hinder niet ondersteunen. Het ontwerp van de bovenbouw en onderbouw is belangrijk bij wegenwerken. Zo kan er bijvoorbeeld bij een asverschuiving 50 centimeter worden opgeschoven, zodat verplaatsingen van kabels en leidingen worden vermeden, waardoor er minder hinder wordt gecreëerd. Ten slotte meent de VRN dat het goed is om het Standaardbestek 250 uit te breiden voor de aanleg van nutsleidingen. De VRN staat erachter om misverstanden en onduidelijkheden weg te werken.

2.8. Volgende stappen

De spreker meent dat het afsprakenkader goed is. Er is een absolute bereidheid tot samenwerking om na te denken over verbeteringen. De kennis van de afsprakenkaders kan worden verbeterd door coaching op het terrein. De overlegplatformen moeten worden voortgezet. Er moeten eventueel werkgroepen worden opgestart met experts vanuit verschillende stakeholders over bepaalde problemen, zoals het standaardbestek. Ondertussen zijn er een aantal acties opgezet, waar de VRN samen aan wil werken, zoals de opleiding voor toezichter en herbestrater, waar VDAB

mee gestopt was, maar die vanaf april 2026 door Syntra wordt heropgestart. Het uitwerken van een certificatie of een kwaliteitslabel samen met Vlawebo en de aannemerswereld over herbestrating en signalisatie zal zeker bijdragen tot een verbetering van de werken en de perceptie die er heerst over de nutsbedrijven, die niet altijd correct is.

2.9. Conclusie

De spreker concludeert dat de VRN, die op heel wat fora aanwezig is, de initiatieven wil voortzetten om constructief samen te werken aan de verbetering van de kwaliteit. Wat de handhaving betreft, is de VRN voorstander om voort te werken met de al voorziene maatregelen. Hij staat achter het voorstel om de handhaving op het terrein te verbeteren met behulp van standaarddocumenten voor de bestaande afsprakenkaders, maar is minder voorstander van een boetesysteem. Een gedragsverbetering creëren met boetes is niet evident. De VRN wil inzetten op opleiding en certificatie van de aannemers en staat open voor dialoog met alle betrokken stakeholders.

3. Toelichting door Vlawebo

3.1. Inleiding

Joëlle Eggermont zegt dat de beroepsvereniging van Vlaamse bedrijven die actief zijn in wegen- en infrastructuurwerken, 170 leden telt, waaronder een vijftiental kabel- en leidingleggers. In de aanloop naar de hoorzitting kreeg ze vanuit die laatste groep vier nieuwe leden. De organisatie werkt, net zoals de andere organisaties die op de hoorzitting aanwezig zijn, op een positief ingestelde manier en oplossingsgericht, wat een basis vormt voor een goede samenwerking.

Omdat ook aannemers in de praktijk vaak worden geconfronteerd met moeilijkheden, is er van hun kant ook de vraag naar en behoefte aan verbeteracties.

Vlawebo vindt de conceptnota voor nieuwe regelgeving een goed initiatief. Het bevat verschillende goede voorstellen. Net zoals de andere sprekers vertrekt de spreker van de twee bestaande tools, de code, wat een heel goed document is, en de praktische leidraad, die Vlawebo uit het hoofd kent. Daarnaast bestaat er een platform waar aan de afstemming van beide wordt gewerkt. Een derde punt is het inzetten op de kennis, het sensibiliseren van de verschillende partijen over de bepalingen van de twee tools, het voorzien in de nodige opleidingen en het uitvoeren volgens de nodige uitvoeringsbepalingen en de bestaande kaders. Positief is ook dat er verschillende werkgroepen en overlegplatformen lopende zijn.

3.2. Aanbevelingen

Vlawebo formuleert negen aanbevelingen. De eerste slaat op de kwaliteit van de aanleg. In de conceptnota voor nieuwe regelgeving wordt over de kwaliteit van de herstelling gesproken, maar die van de aanleg is even cruciaal en het vertrekpunt van alles. Op termijn wil de organisatie daar ook een rol in kunnen spelen.

Een tweede punt gaat over de kwaliteit van de bestekken: de technische bepalingen die daarin vervat zijn, moeten overeenstemmen met het gewenste resultaat.

Voorts zijn de nodige investeringsbudgetten noodzakelijk voor werken in het openbaar domein. Momenteel zijn die overal ontoereikend. Het is belangrijk dat ramingen grondig worden gedaan om verrassingen te vermijden, zowel op het vlak van werken en investeringen, als op dat van het onderhoud en de nevenkosten ervan.

Een vierde punt gaat over het belang van het toezicht vanuit de nutsbedrijven en de lokale besturen. Zoals het in de conceptnota voor nieuwe regelgeving wordt geschetst, is het belangrijk dat daarvoor de nodige tools, modeldocumenten en

bijhorende leidraad aanwezig zijn. Daar zijn nuttige initiatieven nodig, ook voor uniformisering en harmonisering, wat het voor de aannemers gemakkelijker zal maken.

Het belang van een geïntegreerde aanpak ontbreekt in de conceptnota voor nieuwe regelgeving. Vlawebo bekijkt werken in de omgeving van nutsinfrastructuur breder en wil er meer stakeholders bij betrekken, zoals OCW, dat veel kennis heeft op het vlak van de technische aspecten, en AWW, als het gaat over een standaardbestek.

In een zesde punt stelt de organisatie dat het belangrijk is om eerst voorrang te verlenen aan verbeteracties, vooraleer over te gaan tot sancties. De spreker ontkent niet dat handhaving altijd nodig is, maar vindt het te vroeg om een kader voor sancties vast te leggen, omdat er al zo veel projecten ter verbetering lopen.

Vlawebo raadt aan om de kennis van de code te linken aan die van de praktische leidraad. In twee gevallen verwijst de code al naar die leidraad. Het is belangrijk dat de gemeentelijke toezichters kennis hebben van beide.

De achtste aanbeveling is om het werkveld te betrekken bij de denkoefening. Vanuit de praktijk moet worden bekeken wat het proces is, wie waar zit, en of de praktische behoefte wordt ingevuld. Mensen die dag in dag uit op de werf staan, stellen vaak een kloof vast tussen de praktijk en de theorie.

Een laatste aanbeveling is het centraliseren en uniformiseren van het databeheer, wat ook al door de andere sprekers is gevraagd. Vlawebo maant aan tot voorzichtigheid en waakzaamheid om andere partijen niet aan de schandpaal te nagelen. Iedereen moet zijn verantwoordelijkheid nemen en heeft zijn aansprakelijkheden, zoals het in de codes en in diverse regelgeving staat.

3.3. Conclusie

De spreker herhaalt de conclusies van de feedback: de lopende initiatieven eerst een kans tot succes geven, het thema breder trekken dan alleen de code, en idealiter de oprichting van een gemengde commissie nutsinfrastructuur, om het volledige plaatje van de nutsinfrastructuur in ogenschouw te kunnen nemen.

3.4. Beginnen bij zichzelf

Tot slot somt de spreker op waar Vlawebo zelf mee kan beginnen. Een eerste piste is om te kijken hoe ze de doelgroep van aannemers in kabel- en leidingwerken kunnen bereiken, met daarbij de oprichting van een werkgroep kabels en leidingen om een aanspreekpunt te hebben voor het thema. Voorts wil de organisatie samenwerken aan initiatieven over kennis en kwaliteit. Ze wil een actieve partner blijven, samen met alle betrokken stakeholders.

II. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

1. Tussenkoms van Brecht Warnez

Brecht Warnez schrijkt van de omvang van het probleem van gebrekkige werken. Het is niet alleen een economisch vraagstuk, maar het leidt ook tot frustraties bij burgers. De diverse tussenkomsen waren constructief en erkennen het probleem.

De spreker begrijpt dat de VRN geen voorstander is van het opleggen van boetes. Wat is het standpunt van de VRN over de bestaande remediërende maatregelen? De remediërende maatregelen zijn altijd een eerste stap. Is er zicht op hoe vaak ze worden toegepast? Hoe worden de maatregelen opgevolgd?

De versterking van het GIPOD-platform kan een grote vooruitgang betekenen. Waar liggen de prioriteiten bij de uitbouw ervan? De VRN wil niet dat het een handhavingsplatform wordt. Hoe evalueert de VRN het als een informatieplatform?

Hoe communiceert het met gemeenten en burgers? Biedt het GIPOD daarvoor mogelijkheden?

De spreker vindt het voorstel van Vlawebo om een gemengde commissie nutsvoorzieningen op te richten, een goed idee. Wat zou de samenstelling daarvan zijn? Hoe kan worden gegarandeerd dat het overleg tot acties leidt? Hoe kan daarin ook rekening worden gehouden met de zorgen van burgers?

Hoe wordt de haalbaarheid van het voorstel van decreet tot invoering van het 'dig once'-principe voor de aanleg van elektronische communicatienetwerken en de bijbehorende maatregelen en sancties tot handhaving van dat principe (*Parl.St. VI.Parl. 2024-25, nr. 470/1*) beoordeeld? Hoe kan dat praktisch worden uitgevoerd? Is het technisch haalbaar? De VVSG zegt dat het soms een oplossing kan zijn: waar wel en waar niet? Wat zouden de kosten zijn? Soms bestaan er spanningen tussen nutsbedrijven. Kan het voorstel van decreet daarop impact hebben? Voor hoeveel nutsbedrijven kunnen wachtbuizen een oplossing bieden?

2. Tussenkoms van Tom Ongena

Tom Ongena is benieuwd naar de mening van de verschillende sprekers over het voorstel van decreet. Het initiatief werd genomen omdat het aantal nutswerken stijgt. Veel verschillende nutsbedrijven vragen om werken uit te voeren en lokale besturen krijgen daarover klachten.

De spreker erkent de meerwaarde van het GIPOD, maar merkt op dat het systeem minder efficiënt functioneert bij werken die niet gekoppeld zijn aan grotere infrastructuurprojecten, zoals rioleringswerken of de heraanleg van straten. In het bijzonder wijst hij op de nood aan betere afstemming tussen telecomoperatoren.

In dat kader kan de invoering van het 'dig once'-principe een oplossing bieden. Dat houdt in dat de eerste telecomoperator die ergens actief is, een wachtbuis moet voorzien. Het pleidooi van de VVSG voor een gebiedsdekkend glasvezelnetwerk kan ook een oplossing bieden, maar is moeilijk realiseerbaar. Door het 'dig once'-principe hoeft een voetpad niet telkens worden opengebroken. Wat vinden de nutsbeheerders en Vlawebo daarvan?

De nutsbeheerders zijn geen voorstander van sancties, maar aannemers leveren werken niet altijd goed op en er is soms sprake van gebrekkige communicatie. Gemeenten hebben nood aan bijkomende instrumenten, waaronder de mogelijkheid om boetes op te leggen.

Kan het GIPOD worden uitgebreid naar alle soorten werken? Kan het gebruik ervan dwingend worden gemaakt? Wat vinden de nutsbeheerders van het idee om vergunningen te weigeren of aannemers uit te sluiten als ze weigeren om het GIPOD te gebruiken?

De spreker vindt de suggesties van Thomas Geyns waardevol. Kan de VVSG lokale goede praktijken verzamelen en verspreiden?

Hoe strikt kunnen de opleidingsvereisten en kwaliteitslabels worden opgelegd? Kan dat worden opgenomen in bestekken? Wat valt er onder het kwaliteitslabel? Moeten alle arbeiders de opleiding hebben gevolgd? Veel problemen kunnen worden verholpen door betere communicatie tussen de aannemers, de burgers en de gemeenten. Het GIPOD kan daartoe worden aangewend. Er zijn ook buitenlandse voorbeelden, zoals de WerfApp in Nederland. Het GIPOD kan als basis dienen voor een dergelijk communicatiemodel.

3. Tussenkoms van Bert Maertens

Bert Maertens weet dat overleg en voorbereiding niet altijd van een leien dakje lopen, al had hij als burgemeester wel goede ervaringen. Hij concludeert dat

overleg en open communicatie tussen aannemers, nutsmaatschappijen en lokale besturen cruciaal zijn. Er moeten daarnaast een goede voorbereiding en planning zijn. Er zijn dan nog cultuuraspecten die verschillen van bestuur tot bestuur en van persoon tot persoon. Toch moet er worden gestreefd naar een goede overlegcultuur en tijdige communicatie zodat bijvoorbeeld een waarschuwing van een lokaal bestuur ook constructief wordt opgevat.

Hij is blij dat heel wat meer gemeenten de code hebben ondertekend dan enkele jaren geleden. Er werd gezegd dat er een aantal andere zaken werden opgenomen, zoals aanpassingen aan de code. Wat zijn die aanpassingen, waar zit het grote verschil? Hoe komt het dat alleen Gent en Antwerpen die zaken opnemen en andere niet, of net omgekeerd?

Daarnaast heeft de spreker iedereen het belang van code horen benadrukken. Zijn er zaken die in de code moeten wijzigen? Zit de inhoud ervan nog goed?

Ook het GIPOD is een heel belangrijk instrument. Belangrijk is dat de gegevens die daarin worden opgeladen, correct zijn, dat er goede datakwaliteit is. Er wordt gepleit voor een uniforme aanpak. Dat lijkt interessant. De VVSG zegt dat het GIPOD moet worden uitgebouwd. Hoe zien zij dat?

In de conceptnota voor nieuwe regelgeving wordt publieke informatie in het GIPOD opgenomen. Hoe kijkt de VVSG daarnaar? Dat heeft voordelen, maar zeker ook nadelen. Hoe transparanter een lokaal bestuur is, hoe kwetsbaarder het zich opstelt. Dat geldt zowel voor lokale besturen als voor de aannemer en de nutsmaatschappij. Daarin is een goed evenwicht nodig.

Een derde element is handhaving. De spreker begrijpt dat er wordt ingezet op overleg, dat er kan worden gewaarschuwd en dat lokale besturen wel bijsturen. Hij vindt het goed om een stok achter de deur te hebben. In Antwerpen is die er al, of is dat toch al geprobeerd. Daar werd de code opgenomen in het gemeentelijk reglement, waardoor GAS-boetes kunnen worden afgevoerd. Wanneer een gevaarlijke situatie wordt vastgesteld, zijn de werken allang voorbij voor de GAS-boete bij de juiste persoon terecht komt. Het is een heel log instrument. Een kleine boete zal een aannemer trouwens niet voldoende afschrikken. Er moet worden gekeken naar alternatieven voor de GAS-procedure. Hoe zit dat in het bijzonder voor de VVSG? Bestrafing moet inderdaad een stok achter de deur blijven en boetes moeten niet worden gebruikt om de staatskas te spijzen.

Het kwaliteitslabel voor signalisatie en herbestrating vindt de spreker interessant. Hoe zien de vertegenwoordigers van de VRN dat: is dat een soort zelfregulerend sectorinitiatief of willen ze het kwaliteitslabel bijvoorbeeld koppelen aan een bestek?

Over het controlebeleid werd er niet veel gezegd. De spreker gaat er nochtans van uit dat de nutsmaatschappijen die werken heel nauwgezet proberen op te volgen. Hoe gebeurt dat controlebeleid in de praktijk? Hoe performant is dat en hoe efficiënt verloopt dat?

Hij begrijpt niet wat Vlawebo met de gemengde commissie bedoelt. Kaatsen ze de bal met die gemengde commissie terug naar het Vlaams Parlement?

Hij heeft weinig gehoord over het 'dig once'-principe en dat nutsmaatschappijen kunnen worden verplicht om in een wachtbuis te voorzien die met een vergoeding kan worden gebruikt door wie eventueel volgt. Het is een heel beperkte sector, maar ook in die sector leeft het wel.

4. Tussenkomst van Yves Buysse

Yves Buysse wil van de vertegenwoordigers van de VVSG weten of er in hun kaart van de code ook andere zaken nuttig zouden kunnen zijn voor andere gemeenten. Is dat gekoppeld aan de grootte van de stad? Zit er inspiratie in voor anderen?

Een van de verbeterpunten was dat de kwaliteit van de aannemers zou moeten worden gebruikt bij aanbestedingen. Hij weet uit ervaring dat het moeilijk is om aannemers die niet zo goed functioneren, uit te sluiten voor nieuwe opdrachten.

Vlawebo en de VRN vinden dat er niet meteen naar een boete hoeft te worden gegrepen, maar dat er moet worden gewerkt met een voortraject van waarschuwing en mogelijke bijsturing. Nochtans wordt er vandaag bij gemeenten al gewerkt met een systeem van waarschuwing en stelselmatige bijsturing.

Er was inderdaad een opleiding van herbestrating voor nutsaannemers. Waarom is VDAB daarmee gestopt? Was er geen interesse meer of heeft VDAB andere prioriteiten gesteld? En als het om andere prioriteiten ging, waarom is de organisatie of de VVSG daar dan niet tegenin gegaan?

Vlawebo heeft 170 leden. Er komen over sommige leden wellicht klachten. Hoe gaat Vlawebo daarmee om?

Soms zijn er schadegevallen of is er een probleem bij de uitvoering. Er wordt dan gekeken naar de opdrachtgever en hoofdaannemer. Is er een bepaalde trend in de rechtspraak? Is het duidelijk wie de verantwoordelijkheid draagt, of zou daar verduidelijking moeten komen?

De spreker is ook bezorgd over de communicatie, vooral naar de bewoners. Communicatie in het Nederlands blijkt niet altijd evident. Is dat een belangrijk aandachtspunt voor de VVSG? Hoe gaan ze daarmee in de praktijk om?

5. Tussenkoms van Kurt De Loor

Kurt De Loor meent dat de problematiek voor alle commissieleden herkenbaar is omdat zij ook lokaal actief zijn en daar in de praktijk mee te maken hebben. Hij vindt het positief dat alle aanwezige organisaties zich ervan bewust zijn dat er af en toe problemen opduiken die moeten worden aangepakt, maar het best kunnen worden vermeden. Daar willen de conceptnota voor nieuwe regelgeving en het voorstel van decreet aan remediëren.

Aan de VVSG vraagt de spreker wat de redenen zijn dat een klein aantal gemeenten de code nog niet heeft onderschreven. Welke van de drie volgende doelstellingen vindt de VVSG in de praktijk het moeilijkst afdwingbaar: inzetten op minder hinder, een betere communicatie of een goede herstelling? Hoe kan het GIPOD worden versterkt?

Alle aanwezige organisaties en sprekers erkennen dezelfde pijnpunten. Er zijn voldoende tools en afsprakenkaders voorhanden. Niemand pleit voor bijkomende administratie. De spreker vindt het belangrijk dat iedereen een stap vooruitzet zodat de problemen in de praktijk kunnen worden vermeden.

De lokale besturen zijn in veel gevallen het eerste aanspreekpunt, eerder dan de nutsbedrijven die aan het werk zijn. De spreker verwijst naar het minderhinderplan en de minderhindercoach en gelooft sterk dat er best een aanspreekpunt per lokaal bestuur is. Aan de VVSG vraagt hij of er een extra rol aan het lokale bestuur moet worden toegekend, met name dat van aanspreekpunt voor de coördinatie van alle werken, waarbij er een betere afstemming en communicatie is, en een betere signalisatie en opvolging van de kwaliteit. Hoe staan de sprekers daartegenover?

De spreker sluit zich aan bij de vragen die al door de andere commissieleden zijn gesteld over opleidingen en kwaliteitslabels.

6. Tussenkoms van Raf Van Gestel

Raf Van Gestel vindt het een belangrijk thema dat velen beroert: de lokale besturen, de bewoners en de lokale ondernemers. Als illustratie merkt hij op dat zijn eigen

straat in een jaar tijd vier keer heeft opengelegen. Daarbij was de gemeente kop-van-jut, hoewel de volledige verantwoordelijkheid niet bij haar lag. Dat bewijst dat het tot veel frustratie kan leiden, waarvoor een oplossing moet worden gevonden.

De spreker merkt op dat de wachtbuizen, zeker voor het glasvezelnetwerk, eigendom zouden zijn van het nutsbedrijf dat ze als eerste legt. Hij vraagt aan de VVSG of publiek eigendom van de ondergrondse infrastructuur niet het logische verlengstuk van het beheer van het openbaar domein zou zijn, wetende dat telecombedrijven vaak publieke middelen ontvangen en het publieke domein gebruiken. Denkt de VVSG dat het efficiënt zou zijn om die infrastructuur, zeker die wachtbuizen, in publieke handen te nemen? Kan dat niet zorgen voor een betere coördinatie?

Hoeveel gemeenschapsgeld gaat er jaarlijks naar het herstel van schade, veroorzaakt door private nutsbedrijven en hun aannemers?

Probeert Thomas Geyns er rekening mee te houden bij het verlenen van vergunningen dat de sperperiode wordt gerespecteerd om de hinder voor de inwoners en lokale ondernemers te beperken? Wordt er soms druk uitgeoefend door actoren om een versnelde vergunning toe te kennen? Gebeurt het regelmatig dat de herstelling slecht wordt uitgevoerd en dat burgers daar nadien schade van ondervinden? Kunnen die kosten worden verhaald op de nutsbedrijven of is dat niet zo gemakkelijk?

De spreker vraagt aan de VRN en Vlawebo in hoeverre de grote telecomspelers werken met een keten van onderaannemers. Hoeveel lagen zitten er meestal tussen de opdrachtgever en de arbeider die de werken uitvoert? Wie heeft daar zicht op? Hoe beïnvloedt die keten de kwaliteitscontrole? Bij elke tussenstap wordt die alsmaar moeilijker.

Een private operator kan beslissen om zijn activiteiten stop te zetten, kan failliet gaan of zijn infrastructuur verkopen. Wat zijn de gevolgen voor de gemeenten als dat gebeurt, zeker voor werven die nog openliggen? Wie is er aanspreekbaar? Er zijn ook soms onvoorziene omstandigheden of werken die langer duren.

In de conceptnota voor nieuwe regelgeving worden aannemers aangewezen als de te sanctioneren partij. Is dat volgens Vlawebo eerlijk? Er staat ook een uitsluiting van aannemers bij herhaalde inbreuken in, maar de grote opdrachtgevers, zoals de telecombedrijven, kunnen eenvoudig een nieuwe onderaannemer inschakelen. Beschermst die maatregel dan de gemeente of treft hij vooral de kleine aannemersbedrijven, terwijl de grote opdrachtgevers vrijuit gaan?

III. Antwoorden van de genodigden

1. Antwoorden van de VVSG

Thomas Geyns bevestigt dat de sperperiode doorgaans wordt gerespecteerd. Het lokale bestuur en de administratie zien daarop toe. Er vindt geregeld minderhinderoverleg plaats met omringende gemeenten. De spreker heeft nog geen druk ervaren om vergunningen versneld toe te kennen.

De spreker kent enkele voorbeelden van slechte herstellingen die tot schade en kosten leidden bij burgers. Het wordt dan als een verzekeringskwestie behandeld, terwijl burgers nood hebben aan contact met de nutsbedrijven. De communicatie met de uitvoerders van de werken verloopt vaak stroef, waardoor het lokale bestuur wordt gecontacteerd. Het wordt snel geregeld door de verzekeringsmaatschappijen, maar de gemeenten moeten de oplossingen wel coördineren.

Christophe Claeys heeft geen overzicht van het aantal remediërende maatregelen dat werd toegepast. De VVSG ontvangt wel veel klachten en vragen. Het is voor

gemeenten niet altijd gemakkelijk om zelf de kosten door te rekenen. Er zijn voorbeelden van gemeenten die werken hebben stilgelegd en vergunningen hebben vertraagd, omdat de werken problemen veroorzaakten. Daarom is er nood aan een efficiënter systeem van handhaving. De VVSG wil een overzicht van de omvang van de problematiek. Er bestaan grote verschillen tussen de nutsbedrijven, en die verschillen zijn ook sterk regioafhankelijk.

Het GIPOD kan daarvoor eventueel nuttig zijn. Het kan ook worden verbeterd door een betere uitwisseling van de meerjarenplannen. De VVSG gelooft ook in het start-stopsysteem. Een aannemer geeft dan aan wanneer de werken effectief starten en stoppen. Als dat goed wordt uitgewerkt, komt dat de datakwaliteit ten goede. Nu worden werken voor een lange periode ingevoerd in het systeem, terwijl ze in de praktijk minder lang duren.

Het 'dig once'-principe kan in sommige gevallen worden toegepast. De spreker waarschuwt dat voetpaden nog altijd moeten worden opengelegd op sommige plaatsen om de wachtleidingen te bereiken. Het zou nog beter zijn als er een leiding wordt gebruikt en als er wordt ingezet op het hergebruik daarvan.

Op verschillende plaatsen waar Fiberklaar glasvezel aanlegde, werd afgesproken om een wachtleiding aan te leggen op kosten van Wyre. Als het zeker is dat er een leiding zal worden aangelegd, moet een eerlijke kostenverdeling worden afgesproken. Als er over heel Vlaanderen wachtleidingen moeten worden aangelegd, kan het te veel kosten. Maar daar waar het nuttig is, moet dat worden bekeken.

De VVSG denkt niet dat het nuttig is om een specifiek netwerk van wachtleidingen in publieke handen te nemen. De maatschappijen die de werken uitvoeren, zijn vaak al publiek of semipubliek. Er moeten vooral afspraken worden gemaakt over de wachtleidingen en wie ze betaalt.

De VVSG kan nog meer inzetten op het verspreiden van goede praktijken met de bestaande handhavingstools. Een aandachtspunt is dat, als een gemeente een nutsmaatschappij aanspreekt, de onderlinge verantwoordelijkheid tussen de nutsmaatschappijen wordt besproken en er een duidelijke eindverantwoordelijke wordt aangeduid.

Er kan worden gewerkt aan de kwaliteit en opleiding van aannemers, maar dat moet worden besproken met de sector. Dat overleg moet worden opgestart. Wegenaannemers beschikken al over een kwaliteitslabel, bij nutsaannemers is dat niet het geval. Het is positief dat Vlawarebo daar werk van wil maken.

VDAB is gestopt met de opleiding voor wegenbouw, omdat die alleen nog werkzoekenden mag opleiden. Dat is een recente evolutie, waardoor er nog geen andere opleiding is. De VRN bekijkt met Syntra hoe ze de opleiding opnieuw kunnen opstarten. Iedere werknemer moet een pasje hebben om aan te tonen dat ze de opleiding hebben genoten. Dat kan nog meer worden gecontroleerd. Maar de opleiding moet eerst opnieuw worden opgestart en de inhoud moet worden geëvalueerd.

Steven Verbanck merkt op dat de kaart op slide 7 van de presentatie 'work in progress' is. Doordat de VVSG opleidingen voor toezichters organiseert en dat onderwerp meer in het nieuws komt, duiken er toch nog gemeenten op die de code alsnog willen ondertekenen. Ze hebben er goede hoop op dat er zo weinig mogelijk 'witte' gemeenten zullen overblijven. Er zijn nog gemeenten die opkijken tegen de administratieve taken. Hij zou wel willen dat alle gemeenten de code ondertekenen, maar kan ze daartoe niet dwingen. De spreker kan ze alleen overtuigen en dat is voor meer dan 90 procent van de gemeenten gelukt.

Gent en Antwerpen hebben de code niet letterlijk overgenomen, maar hebben wel een paar wijzigingen aangebracht. Antwerpen heeft de sperperiode bijvoorbeeld

aangepast: die bedraagt daar altijd vijf jaar. Met de nutsmaatschappijen heeft de VVSG naar een compromis gezocht, Antwerpen ging op dat vlak verder. Gent legt meer de nadruk op minderhindermaatregelen.

Volgens *Christophe Claeys* zijn de wijzigingen niet heel groot. Het zou eerder gaan om extra zaken die in de code niet in detail zijn uitgewerkt. Antwerpen en Gent zelf zouden 95 procent van de code hebben overgenomen. Antwerpen stelde op een bepaald moment dat de aannemer van de stad alle herstelwerken moest doen van alle nutswerken, ook van sleuf- en puntwerken. In de code staat die mogelijkheid louter voor specifieke materialen. Het is voor nutsaannemers iets heel specifiek: als sierbestrating wordt aangelegd, kan dat door de onderhoudsaannemer van de gemeente gebeuren. De gemeente kan dat zelf kiezen. Het was in Antwerpen een groot punt: er werd teruggeplooid op de code zoals die was afgesproken.

Steven Verbanck geeft aan dat er in de code niets hoeft te wijzigen. De afspraken moeten niet worden veranderd, maar er zou wel voor moeten worden gezorgd dat die gekend zijn op het terrein en ook worden geïmplementeerd. Zo moet er op de werf altijd iemand aanwezig zijn die Nederlands spreekt.

2. Antwoorden van de Vlaamse Raad van Netwerkbeheerders

Op de vraag waarom Antwerpen de code niet volgt, antwoordt *Danny Nauwelaerts* dat dat intussen alweer is gewijzigd. De nutsmaatschappijen moesten het probleem tijdelijk herstellen. Binnen zes maanden kwam een aannemer van de gemeente het dan definitief herstellen, maar dat zorgde voor discussies omdat zowel de hinder als de kosten dubbel zo zwaar werden. Sinds twee jaar wordt dat alleen nog toegepast voor sierbestrating.

Jeroen De Keyser vertelt dat er vanaf april 2026 kan worden gestart met de opleiding herbestrating. Die heeft jammer genoeg wat langer stilgelegen. Die opleiding wordt nog verfijnd.

De spreker haalt het 'dig once'-principe niet aan omdat hij vindt dat een goed uitgewerkt GIPOD een 'dig once' is. Als de werken een keer worden uitgevoerd en er rekening wordt gehouden met sperperiodes, dan komt dat overeen met het concept van 'dig once'. Er bestaat een regelgevend kader over GIPOD dat de aard van de problematiek aanpakt. Dat gaat om minder hinder. Met het GIPOD is er een systeem dat goed werkt en waarmee er specifiek wordt gericht op minder hinder. Dat is breed gedragen door de nutssector. Waarom beperkt het voorstel van decreet zich alleen tot de telecomsector? Dat is niet correct. 'Dig once' lost de aard van de problematiek niet op, integendeel: er is geen garantie op minder hinder. De ondergrond zit al tjokvol. De ruimte is beperkt, nog meer buizen maken de structuren minder toegankelijk.

Ook huisaansluitingen blijven. Als er een netwerk zou worden aangelegd, worden de bedrijven geconfronteerd met huisaansluitingen, en ook die moeten worden geïntercepteerd. Dat zou dus geen oplossing bieden. Ongebruikte buizen raken dan weer gevuld met slib, waardoor ze niet meer bruikbaar zijn. Een buis moet daarom zo snel mogelijk worden gevuld.

'Dig once' verstoort het samenwerkingsmodel. Hoeveel buizen gaan er in de grond? Eén buis is niet voldoende. In bepaalde gebieden zouden het er te weinig zijn, in andere gebieden te veel. Er zijn veel technische en praktische vragen over de haalbaarheid van het concept. Er zijn ook veel vragen over de financiële haalbaarheid, omdat het zeker in landelijke gebieden moeilijker is om te investeren. Dat zorgt voor een negatieve return on investment en verstoort de bestaande samenwerkingsmodellen. Het is de bedoeling om te groeien naar een netwerk met 80 procent dekkingsgraad. Er moeten natuurlijk ook voldoende betalende klanten zijn om de infrastructuur af te betalen.

Er bestaat al een regelgevend kader. De spreker wil het GIPOD wel optimaliseren. Zo kunnen de sperperiodes beter worden gerespecteerd en afgestemd op de langetermijnplanning. Er is een keuze voor een opennetwerkmodel. Zeker in landelijke gebieden kunnen er samenwerkingsakkoorden worden overwogen en bestaande infrastructuur worden hergebruikt.

Het model van de synergieaanpak werkt: een aannemer als hoofdverantwoordelijke om de infrastructuur aan te leggen. Dat model is dan ook decretaal verankerd. Het zorgt ook voor een billijke kostenverdeling om de infrastructuur op lange termijn betaalbaar te houden.

Danny Nauwelaerts begrijpt dat de overheid bijkomende telecomspelers wil toelaten om de kosten te drukken voor consumenten. Tegelijkertijd bouwen telecomoperatoren hun netwerk uit volgens de eigen economische logica. Hoe meer spelers er zijn, hoe minder groot de rentabiliteit en overlevingskansen van de ondernemingen.

Een aantal partijen binnen de VRN staat onder een strikt regelgevend kader dat niet toelaat dat ze leidingen van andere partijen plaatsen. Als die ook infrastructuur voor andere operatoren moeten aanleggen, dan vergt dat een aanpassing van het regelgevende kader.

Jeroen De Keyser wijst op knelpunten op het terrein bij de praktische uitvoering van de code. Hoewel die code voorschrijft dat een Nederlandstalige ploegbaas aanwezig moet zijn, zijn op werven vaak laaggeschoolde anderstalige arbeiders het eerste aanspreekpunt. De ploegbaas is in de praktijk niet altijd gemakkelijk aanspreekbaar omdat die de graafmachine bestuurt, wat de communicatie bemoeilijkt.

De code is een waardevol afsprakenkader, maar moet ruimer bekend worden gemaakt. De code wordt doorvertaald in de bestekken en in de contracten met de aannemers. De VRN voorziet in de opvolging op het terrein en in de evaluatie van aannemers. Signalisatie is daarbij een aandachtspunt. De invoering van een kwaliteitslabel kan een oplossing zijn. Er moet wel nog worden onderzocht wie het toekent en opvolgt. De VRN werkt al met evaluatie, opvolging en regelmatig overleg met aannemers over de planning.

Danny Nauwelaerts benadrukt dat de VRN aan handhaving doet. Als aannemers zonder een vergunning starten, dan worden de werken stilgelegd. Voor de kwaliteit van de werken en het herstel van schade zijn er contractuele bepalingen: aannemers moeten het openbaar domein correct herstellen. Als dat niet gebeurt, dan krijgen ze eerst de kans om de tekortkomingen recht te zetten. Als dat uitblijft, kan de gemeente zelf de nodige herstellingen laten uitvoeren en de kosten doorrekenen aan de nutsmaatschappij, die ze op haar beurt verhaalt op de aannemer. Die mogelijkheid wordt nog onvoldoende benut. De VRN werkt ook met waarborgen, die kunnen worden aangesproken om herstellingen uit te voeren als er zich problemen voordoen.

De spreker is een voorstander van een kwaliteitslabel voor aannemers, maar wijst erop dat het in de praktijk moeilijk is om aannemers te schorsen of uit te sluiten van overheidsopdrachten. De VRN probeert in te grijpen waar mogelijk. Hij merkt ook op dat beperkte boetes weinig effect zullen hebben en dat substantiële boetes mogelijk worden doorgerekend in de prijs, wat de kosten zou verhogen.

Jeroen De Keyser vult aan dat het stilleggen van een werf vaak doeltreffender is dan het opleggen van boetes, omdat de impact daarvan onmiddellijk voelbaar is voor zowel de aannemer als het nutsbedrijf. Volgens hem moet worden onderzocht hoe die vorm van handhaving kan worden gefaciliteerd en hoe er beter kan worden teruggekoppeld naar de opdrachtgever, zodat het ook sterker doorweegt in de evaluatie van aannemers.

Danny Nauwelaerts beschouwt het GIPOD in de eerste plaats als een instrument voor de samenwerking tussen nutsbedrijven en gemeentebesturen. Of en hoe het ook kan worden ingezet voor communicatie naar de burger toe, vraagt onderzoek.

Een start-stopsysteem en een manier om de kwaliteit van de werken op te volgen kunnen waardevolle toevoegingen zijn aan het GIPOD. Het is wel belangrijk om af te bakenen welke gegevens worden opgenomen. Het GIPOD biedt meer mogelijkheden, maar de kwaliteit van de ingevoerde gegevens moet verbeteren. Daarvoor zijn strengere inputvereisten nodig.

Synductis wil werken over de langere termijn in beeld brengen. Ze onderzoeken dat in een afzonderlijk pilootsysteem. Daarbij is er ook nood aan input van de steden en gemeenten. Voor de telecomsector blijft voorafgaande communicatie moeilijker, dat komt door de concurrentiële context.

Jeroen De Keyser benadrukt het belang van goed en tijdig overleg. Dat gebeurt onder meer via jaarlijkse overlegmomenten met steden en gemeenten over geplande werken. Op het terrein bestaan al verschillende communicatie-instrumenten, zoals bewonersbrieven, maar bij wijzigingen tijdens de uitvoering kan de communicatie nog verbeteren. Ook is het voor burgers niet altijd duidelijk wie het aanspreekpunt op een werf is. Hoewel altijd wordt vermeld welk nutsbedrijf actief is en welk telefoonnummer kan worden gebruikt, blijven er nog verbeterpunten.

Danny Nauwelaerts stelt vast dat grote werven goed worden ondersteund op het vlak van communicatie, maar de meeste werven zijn kleinschaliger. Het communicatiemodel moet worden afgestemd op het type werf. Er bestaat geen uniform communicatiemodel dat toepasselijk is voor alle situaties.

3. Antwoorden van Vlawebo

In antwoord op de vraag over de eventuele oprichting van een gemengde commissie zegt *Joëlle Eggermont* dat ze die ziet naar analogie met de Gemengde Commissie Vergunningen. Daarvoor had de Vlaamse Regering een expertenpanel opgericht, dat alle betrokken partijen vertegenwoordigde, en dat duidelijke deadlines kreeg voor de formulering van aanbevelingen en een actieplan, wat leidde tot verbeteracties.

Lennert Lemmens merkt op dat met een gemengde commissie de scope breder wordt getrokken dan alleen de nutsleidingen, en dat ook de rioleer- en wegeniswerken erbij worden betrokken. Vaak is het voor Vlawebo niet duidelijk waar de nutsleidingen liggen en of dat diep genoeg is. Ook het correct inmeten van nieuw aangelegde nutsleidingen zou er aan bod kunnen komen. De hele problematiek gaat verder dan wat in het voorstel van decreet wordt voorgesteld.

Joëlle Eggermont stelt ter verduidelijking dat in de uitnodiging voor de hoorzitting niet verwezen werd naar het 'dig once'-voorstel en dat Vlawebo dat nog niet ten gronde bestudeerd heeft¹.

Lennert Lemmens zegt dat de openbare ruimte heel beperkt is en dat dat nu al heel wat praktische problemen oplevert bij de aanleg van leidingen, niet alleen voor de nutsmaatschappijen, maar ook voor de wegenisaannemers. Daarbij komt ook dat de verlaten leidingen maximaal moeten worden verwijderd, wat niet altijd gebeurt. Hij ziet ook een aantal praktische problemen voor de wachtbuizen. Het is niet altijd duidelijk of het wachtleidingen zijn, en geen verlaten leidingen. Bovendien worden de inpunten op het tracé vaak onderbroken, waardoor ze niet meer bruikbaar zijn.

¹ De informatie werd aan de spreker overgemaakt in de uitnodigingsmail van 11 februari 2026 voor de hoorzitting.

Joëlle Eggermont gaat vervolgens in op de opmerking over de kwaliteit van de aannemers. Ze verwijst nogmaals naar Vlawebo als beroepsorganisatie die vooral infrastructuurwerkers en wegenbouwers vertegenwoordigt, en niet zozeer de groep die binnen de scope van de code valt. Daarom is ze blij dat die groep onlangs contact opnam met Vlawebo voor kennis en opleiding. In het algemeen zet de organisatie bij conflicten in op bemiddeling en de ethische code infra.

Lennert Lemmens vult aan dat voor wegenwerken de ketenwerking van onderaannemers beperkt is tot vier en dat er op een werf minstens een Nederlandstalige aanwezig moet zijn. Zou zo'n soort van certificering ook geen oplossing zijn bij nutsinfrastructuurwerken?

Joëlle Eggermont gaat in op de vraag over de sancties en de te sanctioneren partij. Daarvoor moet in de bepalingen worden gekeken wie voor wat aansprakelijk is voor de overtreding.

IV. Replieken van de commissieleden

1. Tussenkost van Brecht Warnez

Brecht Warnez peilt bij de VRN naar de onderaannemers die onder toezicht staan van de VRN en daardoor bijvoorbeeld geen kabels kunnen leggen. Zijn er bepalingen vanuit de Nutsregulator die in strijd zijn met het 'dig once'-principe of dat bemoeilijken?

2. Tussenkost van Tom Ongena

Tom Ongena verduidelijkt dat het voorstel van decreet zich alleen toespitst op de telecomsector, omdat daar meerdere aanbieders zijn. Dat leidt tot veel ingrijpende werken. Het 'dig once'-principe kan niet alleen de hinder beperken, maar ook aanzienlijke kosten besparen voor de telecomoperatoren. De VVSG stelde dat Wyre en Fiberklaar het principe van wachtleidingen al toepasten. Kan de VVSG dat nog verduidelijken?

Er zijn nog veel ongebruikte leidingen aanwezig in de ondergrond. Hoe kan worden verzekerd dat verouderde of niet-gebruikte leidingen worden verwijderd?

3. Tussenkost van Raf Van Gestel

Raf Van Gestel verduidelijkt dat de kabeldistributie in het verleden publiek werd georganiseerd. Hij roept op tot een intercommunale of een publiek bedrijf dat de glasvezelinfrastructuur aanlegt, om dan telecomoperatoren erop toe te laten. Het aanleggen van meerdere glasvezelkabels is inefficiënt en kostelijk.

Het is ook niet altijd aangewezen om wachtleidingen aan te leggen, omdat er nog ingangspunten moeten worden opengelegd en omdat lege buizen technisch niet geschikt zijn om langdurig ongebruikt te blijven.

V. Aanvullende antwoorden van de genodigden

Jeroen De Keyser zegt dat er wel degelijk opleidingen zijn en dat er een certificering is voor nutsinfrastructuurwerken, maar dat er wordt gecontroleerd onder de vorm van een certificatie dat Nederlands de voertaal is.

Lennert Lemmens repliceert dat na wegeniswerken een attest van goede uitvoering moet worden aangevraagd bij de gemeente of een andere opdrachtgever. Als de werken niet goed uitgevoerd zijn, wordt dat attest niet afgeleverd, waardoor de erkenning van de aannemer op termijn in gevaar komt.

Volgens *Jeroen De Keyser* is een attest van goede uitvoering een goede denkpiste, die ook in de code staat. Dat kan aan de hand van een plaatsbeschrijving met beschrijvingen en fotomateriaal van voor en na de uitvoering van de werken.

Wat de aansprakelijkheid betreft, merkt *Danny Nauwelaerts* op dat er de laatste jaren een problematiek was waarbij in de nutswereld naar grotere verbanden werd gegaan met meerdere onderaannemers, wat voor negatieve ervaringen zorgde. Synductis heeft daarom besloten om in de toekomst de onderaanneming te beperken tot één niveau, met een hoofdaannemer en een onderaannemer.

De spreker beaamt dat de VRN het Energiedecreet van 8 mei 2009 strikt opvolgt en erover waakt dat wat zij aanleggen, beantwoordt aan de opdracht vanuit de overheid. Zo behoort het aanleggen van wachtbuizen voor telecomgebruik niet tot hun takenpakket.

Christophe Claeys stelt dat er op verschillende plaatsen afspraken bestonden tussen Wyre en Fiberklaar, maar dat gebeurde alleen op plaatsen waar Wyre zeker een kabel wilde aanleggen. Concurrentie tussen operatoren leidt tot een overaanbod aan kabels en bijkomende problemen op het terrein, onder meer doordat andere infrastructuur moeilijker bereikbaar wordt. Een netwerk zou efficiënter zijn. In dat geval is er ook geen nood meer aan wachtbuizen. In dat model zou de partij die als eerste infrastructuur aanlegt, moeten worden verplicht om andere spelers aan redelijke voorwaarden toegang te geven. Dat vereist ook een rol van de telecomregulator.

Danny Nauwelaerts licht toe dat Synductis synergiën zoekt tussen nutsbedrijven. Er worden veel werken uitgevoerd met verschillende telecomoperatoren. Synductis zet in op de versterking van het bestaande netwerk, zonder dat alle straten volledig moeten worden opengelegd. Dat gebeurt bijvoorbeeld door nutswerken te combineren, maar dat vertraagt de werken ook, wat de telecomoperatoren tegensteekt. Het verwijderen van verouderde leidingen vraagt ook veel aandacht. Een leiding kan niet worden verwijderd voordat er een nieuwe leiding ligt, anders zouden mensen zonder nutsvoorzieningen vallen.

Jeroen De Keyser vindt het 'dig once'-principe onnodig als het GIPOD voldoende wordt versterkt. Als er goed wordt afgestemd, zorgt dat voor minimale hinder en leidt dat niet tot onnodige leidingen. Bij het 'dig once'-principe blijft de vraag wie de investeringen doet en hoe de financiering zal gebeuren. Binnen het GIPOD is er wel een duidelijk afsprakenkader.

Raf VAN GESTEL,
voorzitter

Tom ONGENA,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

AWV	Agentschap Wegen en Verkeer
GAS	gemeentelijke administratieve sanctie
GIPOD	Generiek Informatieplatform Openbaar Domein
KLIP	Kabel- en Leidinginformatieplatform
OCW	Opzoekingscentrum voor de Wegenbouw
VLAIO	Agentschap Innoveren en Ondernemen
Vlawebo	beroepsvereniging van de Vlaamse wegenbouwers
VRN	Vlaamse Raad van Netwerkbeheerders
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten